

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Första Kammaren. N:o 26.

Söndagen den 3 juli.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets memorial n:o 16, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut, beträffande utskottets utlåtande n:o 7, öfver väckta motioner om ändring af § 13 riksdagsordningen; äfvensom

statsutskottets memorial och utlåtande:

n:o 50, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 52, angående beräkningen af statsverkets inkomster.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 14 och 15, statsutskottets samma dag bordlagda utlåtande n:o 51 äfvensom sammansatta stats- och bankoutskottets likaledes under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 8.

Föredrogos bevillningsutskottets sistlidne dag bordlagda memorial och betänkande:

n:o 18, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 4 punkten af utskottets betänkande n:o 16, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

N:o 19, angående ytterligare ifrågasatta ändringar i kongl. för-

ordningen om bevilning af fast egendom samt af inkomst den 14 september 1883.

Bifölls.

Protokollsutdrag härom blef derpå justeradt.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de denna dag första gången bordlagda ärendena och sist de utlåtanden, som denna dag bordlagts andra gången.

Kammaren åtskildes kl. 2,05 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Måndagen den 4 juli.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne juni.

Herr Samzelius yttrade: Herr grefve och talman, mine herrar! Med stöd af 77 § riksdagsordningen anhåller jag att till protokollet få antecknadt, att jag icke deltagit i det beslut, på grund hvaraf äfven vid innevarande lagtima riksdags senare sammanträde val af justitieombudsman och hans suppleant komma att ega rum.

Grefve Strömfelt: Jag anhåller likaledes att få till protokollet anmäla, att jag ej heller deltagit i det af den föregående talaren omnämnda beslutet, samt att jag i morgon icke kommer att deltaga i val af elektorer för utseende af justitieombudsman och hans suppleant, emedan jag anser sådant val stridande mot grundlagen.

Upplästes och godkändes ett uppsatt förslag till kammarens skrif-

velse till Konungen med anmälan om ledigheter inom kammaren, hvilka skola innan nästa lagtima riksdag genom val fyllas.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af sammansatta stats- och bankoutsrottet i dess memorial n:o 9 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt och så till vida bifallas, att Riksdagen må besluta:

1:o) att en för inrymmande af Riksdagen, riksbanken, riksgäldskontoret och justitieombudsmansexpeditionen afsedd byggnad må uppföras å vestra delen af Helgeandsholmen;

2:o) att Artilleriplanen, eller den del af Artillerigården, som är belägen emellan Riddare-, Artilleri-, Kaptens- och Sibillegatorna, äfvensom erforderlig del af tomten n:o 6 i kvarteret Bodarne må, efter afrödjande af det å Artilleriplanen befintliga förra artilleristallet, disponeras för uppförande af nytt hofstall, med rätt för Kongl. Maj:t att för beredande af tjenligare byggnadsplats för hofstallsanläggningen med Stockholms stad träffa uppgörelse om utbyte af det för ändamålet erforderliga jordområde mot vederlag antingen af annan mark vid Artilleriplanen eller ock, efter skeende uppskattning, af motsvarande del af myntverkets till gata afsedda tomt;

3:o) att såsom godtgörelse för upplåtelse af tomt å Helgeandsholmen för den del af ofvan omförmälda byggnad, som är afsedd att inrymma riksbanken, äfvensom för uppförande af ifrågavarande del af byggnaden må af riksbankens medel till fonden för nytt riksdags-hus öfverlemnas ett belopp af 1,200,000 kronor, äfvensom att efter samma byggnadsarbetes fullbordande dispositionsrätt öfver riksbankens nuvarande tomter med derå befintliga byggnader tillägges statsverket;

4:o) att fullständiga ritningar med kostnadsförslag till ofvan omförmälda byggnad å Helgeandsholmen må genom Kongl. Maj:ts försorg efter fullmäktiges i riksbanken och riksgäldskontoret hörande upprättas och derefter till Riksdagen öfverlemnas, samt att de för upprättandet af ifrågavarande ritningar och kostnadsförslag erforderliga utgifter må få af tillgångarne i fonden för nytt riksdagshus bestridas; samt

5:o) att af samma fond må utgå *dels* högst 250,000 kronor för inlösen af basarbyggnaden å Norrbro, *dels* intill ett belopp af högst 990,000 kronor kostnaden för uppförande af nytt hofstall å artilleriplanen äfvensom af högst 80,000 kronor för uppförande eller anordnande på annat sätt af ett vaktstall i kongl. slottets närhet, *dels ock* de till sammanlagdt 55,000 kronor beräknade kostnaderna för ersättande af det för landtförsvarets behof disponerade förra artilleristallet vid Artilleriplanen och för inlösen af byggnaderna å egendomen n:o 6 i kvarteret Bodarne; röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har utskottets ifrågavarande hemställan blifvit af Riksdagen afslagen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 52;
Nej — 14.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 155, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 49 ja och 160 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 101 ja och 174 nej, hvadan beslut i frågan af Riksdagen fattats i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 18 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Första Kammaren vill, att majs, omalen och malen, fortfarande skall vid införsel i riket vara fri från tull, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren, med bifall till herr A. G. Björkmans i ämnet väckta motion, beslutit, att majs, omalen och malen, skall åsättas en tull af 2 kronor för 100 kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 45;
Nej — 22.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 156, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 76 ja och 133 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 121 ja och 155 nej, hvadan beslut i frågan af Riksdagen fattats i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Föredrogs och lades till handlingarna konstitutionsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 16, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande n:o 7, öfver väckta motioner om ändring af § 13 riksdagsordningen.

Föredrogs och bifölls statsutskottets sistlidne dag bordlagda memorial n:o 50, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 52.

Föredrogs å nyo och bifölls bevillningsutskottets den 1 och 2 i denna månad bordlagda betänkande n:o 17, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1888.

Föredrogs å nyo och bifölls Första Kammarens tillfälliga utskotts den 1 och 2 innevarande juli bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion angående undervisnings-, examens- och studieväsendet vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Föredrogs å nyo konstitutionsutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 14, i anledning af återremiss å utskottets utlåtande n:o 11, angående Kongl. Maj:ts proposition om vissa ändringar i tryckfrihetsförordningen.

*Förslag till
ändring af
3 § 7 mom.
tryckfrihets-
förordningen.*

Herr Borg: På grund af de af konstitutionsutskottet i dess första utlåtande anförda motiv, förstärkta af nu föreliggande utlåtande, anhåller jag om afslag å det sistnämnda.

Herr Stråle, Wilhelm: Jag får deremot anhålla, att konstitutionsutskottets förevarande förslag till ändring af 3 § 7 mom. tryckfrihetsförordningen måtte antagas att hvila till grundlagsenlig behandling vid en kommande riksdag. Jag anser visserligen icke frågan vara af så synnerligt stor betydelse, men jag kan icke finna något skäl, hvarför icke, då nu tillfälle finnes att bringa tryckfrihetsförordningen i öfverensstämmelse med allmänna strafflagen, man äfven skulle göra detta.

*Förslag till
ändring af
3 § 7 mom.
tryckfrihets-
förordningen
(Forts.)*

Herr Hallenborg: Då kamrarna med så stor majoritet beslutit återremiss till utskottet af denna punkt, och då under den förda diskussionen tydligen ådagalagts, att den omständigheten, att i strafflagen införts ett nytt brott, äfven fordrade, att straff därför borde finnas i tryckfrihetsförordningen stipuleradt, ansåg utskottet sig böra föreslå förevarande ändring.

Jag får därför hemställa, att kammaren behagade, med afslag å Kongl. Maj:ts förslag i afseende på tryckfrihetsförordningen i öfrigt, antaga såsom hvilande det grundlagsändringsförslag, utskottet nu framlagt.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af konstitutionsutskottets förevarande utlåtande n:o 14, och sedan på afslag å hvad utskottet deri föreslagit, hvarefter propositionen på utlåtandets godkännande upprepades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

*Förslag om
grundlags-
ändringar i
syfte att stats-
rådsledamot
ej skulle
kunna vara
riksdagsman.*

Föredrogs å nyo konstitutionsutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 15, i anledning af väckt motion rörande ändringar i och tillägg till §§ 9, 19, 26 och 43 riksdagsordningen.

Friherre Klinckowström: Jag skulle visserligen icke hafva begärt ordet, om icke jag dels ansett denna fråga vara af ganska stor vikt och hafva framtiden för sig, dels funnit det sätt, hvarpå konstitutionsutskottet i sak behandlat den ifrågavarande motionen, vara i högsta grad tarfligt och icke kunna undgå att i mångt och mycket klandras. Utskottet tyckes hafva trott, att den ifrågavarande motionären har uttalat ett hugskott, tillfälligtvis kommit fram med sin motion. Jag beklagar, att han kommit med densamma så godt som i riksdagens sista timme och att utskottet behandlat den ännu senare, men jag finner dock, att hela motiveringen för hvad han yrkat är af sådan beskaffenhet, att konstitutionsutskottet bort söka litet mer än som skett, ty det har alls icke skett, utreda frågan. Det finnes nemligen, mine herrar, en stor del af Riksdagens ledamöter, som tänka lika med motionären häri, grundande denna åsigt på rättvisan och billigheten deri, att Konungens rådgifvare icke böra hafva valbarhet till Riksdagens kammare. Deras ställning till Konungen är, långt från hvad konstitutionsutskottet synes vilja antyda på de sju rader, som utskottet egnar åt denna fråga, — verkligen en undantagsställning så beskaffad, att de icke fullständigt efter mitt förmenande kunna tillfredsställa valmännens billiga fordringar. Motionären har anfört såsom ett skäl för sin motion befintligheten i norska grundlagen af en föreskrift, som förbjuder statsrådets ledamöter att kunna väljas till ledamöter af stortinget, men det finnes flera undantagsförhållanden i våra grundlagar, som visa mer än tillräckligt, att statsrådets ledamöter hafva en bestämd undantagsställning, skild i ganska väsentlig grad från andra

riksdagsmäns. Denna undantagsställning finnes antydd på flera ställen i grundlagarne. Sålunda är enligt riksdagsordningens 43 § förbjudet för ledamot af statsrådet att deltaga i utskott eller val till desamma. I 53 § föreskrifves, att statsrådets ledamöter icke i de fall, då dem enligt regeringsformen är uppdraget att föra regeringen, och ej heller omyndig konungs förmyndare få öfvervara kammarens öfverläggningar och beslut. Och i samma paragraf säges, att uti hvardera kammaren ega statsrådets ledamöter tillträde med rättighet att deltaga i öfverläggningarna men ej i besluten, der de ej äro ledamöter af kammaren. Enligt regeringsformens 35 §, som torde vara herrarne väl bekant, har Konungen rätt att utan laga dom och ransakning, när han pröfvar rikets tjenst det fordra, från embetet skilja bland andra statsrådets ledamöter. Och enligt 106 § regeringsformen kunna statsrådets ledamöter under vissa förutsättningar genom Riksdagens åtgärd ställas under riks rätt, som kan döma dem förlustiga deras embeten, och enligt samma grundlags 107 § eger Riksdagen rätt att under vissa förutsättningar anhålla hos Konungen, att han ville ur statsrådet och från embetet skilja ledamot af statsrådet. Alla dessa föreskrifter i våra grundlagar visa, synes mig, tillfyllest, att statsrådets ledamöter, när de äro valde till ledamöter af någondera kammaren, icke inom Riksdagen hafva samma ställning och samma handlingsfrihet som i allmänhet öfriga ledamöter af kamrarne. Jag anser, att det är svårt för dessa höga förtroendeembetsmän att kunna uppfylla alla billiga fordringar af deras kommittenter, om de utses till ledamöter af kamrarne, och under den långa tid, som jag följt med de offentliga angelägenheterna, har jag många gånger haft tillfälle erfara det svåra förhållande, som dessa ledamöter, icke endast herrar statsråd utan äfven andra förtroendeembetsmän, befunnit sig uti vid valet antingen att svika samvetets pligt och uppdraget af kommittenterna, eller att också gå miste om sin tjenstebefattning och derigenom måhända sätta hela sin ekonomiska välfärd på spel. Jag finner det således föga klokt af valförsamlingarna att utse så beskaffade embetsmän till sina ombud vid riksdagen.

Man säger, att herrar statsråd hafva sådan erfarenhet och sådana kunskaper, som göra dem nödvändiga i kamrarne för lemnande af råd, upplysning och ledning. Det tror jag icke kan med sken af sanning anföras, först och främst därför att de till följd af sin embetsställning hafva både säte och yttranderätt i båda kamrarne och således derstädes kunna försvara de kongl. propositionerna samt besvara och förklara de anmärkningar, som deremot kunna göras. Hvad för öfrigt angår den skicklighet och vana vid stora affärers behandling, som en ledamot af Konungens statsråd naturligtvis alltid måste ega, så hafva vi bland denna kammarens ledamöter mer än tillräckligt stort antal af f. d. sådana tjenstemän. Enligt en flygtig öfverblick hafva vi nemligen bland oss en f. d. utrikesminister, en f. d. justitieminister, en f. d. statsminister, fyra f. d. finansministrar, två f. d. civilministrar, en f. d. krigsminister, en f. d. sjöminister och ett f. d. konsultativt statsråd. Tillsammans 12 personer. Mig synes att, för erhållande af upplysningar om de stora ärendena och deras behandling, denna kammare är i det afseendet rikligen försedd med dessa f. d. höga embetsmän.

Förslag om grundlagsändringar i syfte att statsrådsledamot ej skulle kunna vara riksdagsman.
(Forts.)

Förslag om grundlagsändringar i syfte att statsrådsledamot ej skulle kunna vara riksdagsman. (Forts.)

Hvad beträffar konstitutionsutskottets skäl för afslag å den nu begärda förändringen i grundlagen, äro de högst besynnerliga. Utskottet säger sig "icke finna något giltigt skäl, på grund hvaraf ledamot af statsrådet mer än hvarje annan svensk medborgare, som enligt grundlagen är i åtnjutande af valrätt och valbarhet, skulle vara i saknad af rättighet att kunna till riksdagsman väljas." Jag har härvisat, hvilken undantagsställning just dessa höga embetsmän intaga med afseende på riksdagen, hvarför jag icke anser dem vara fullt kvalificerade för riksdagsmannakallet. Och vidare säger utskottet: "lika litet synes utskottet skäl vara för handen till antagande af en grundlagsbestämmelse, hvarigenom riksdagsman, som varder till statsråd utnämnd, skulle i följd af utnämningen förlora sin riksdagsmannarätt." Det hade varit skäl, synes mig, att konstitutionsutskottet, som lika väl som öfriga Riksdagens utskott har till skyldighet att utreda frågor, som hänskjutas till dess behandling, äfven här hade gjort sig någon möda att utreda detta förhållande och visa, huru det förhåller sig dermed i åtskilliga andra länder. Jag skall be att i det afseendet få lemna några upplysningar, som jag i hast sammansökt ur mina samlingar beträffande just statsrådets och i allmänhet de höga förtroendemännens ställning till de representativa församlingarna.

I *Norges Grundlovs* § 62, som jag nyss omnämnde, stadgas, att statsrådets ledamöter och de embetsmän, som äro anstälde vid dess kontor, eller hofvets betjente och dess pensionstagare, kunna icke väljas till representanter. Det är, såsom bekant blott helt nyligen, och genom *Norges Grundlovs* § 74 rättighet gifvits statsministrarne och statsråden att öfvervara stortingets öfverläggningar i dess båda afdelningar och i dem yttra sig, men ej i beslutet deltaga.

I *Frankrikes* organ. lag om val af senatorer den 2 augusti 1875 säger artikel 20, att ställningen såsom senator är oförenlig med ställningen såsom statsråd eller referendar hos detta (d. ä. expeditionschef), prefekt och underprefekt. Undantag göres endast för Seineprefekten och polisprefekten i Paris. Och *Frankrikes* organ. lag om val af deputerade säger i artikel 8, att utöfningen af offentligen, af statskassan aflönad befattning är oförenlig med värfvet som deputerad. Härvid göras dock åtskilliga undantag deribland för ministrarne.

I *Ungern* får enligt lagen af den 10 januari 1875 § 1 medlem af representanternas hus ej bekläda något embete eller intaga någon ställning, som är afhängig af kronans utnämning och är förenad med aflöning.

Enligt den *schweiziska* lagen om val i förbundsstaten den 19 juli 1872 art. 14 föreskrifves, att medlem af ständerrådet och förbundsrådet samt de af det sistnämnde valde embetsmän kunna icke tillika vara medlemmar af nationalrådet, hvarvid hänvisas till förbunds-författningen § 77.

I *England* finnes det en ännu gällande lag af 1715, enligt hvilken ingen, som har årspenningar af kronan på ett visst antal år, kan blifva vald till ledamot af underhuset, och enligt lagen af 1741 äro en mängd der uppräknade statsembetsmän uteslutna från valbarhet till underhuset.

I *Nordamerikas Förenta Staters* författning § 6 förbjudes senator eller representant för den tid, hvarunder han är vald, att mottaga utnämning till något borgerligt embete under Förenta Staternas myndighet, och ingen, som bekläder ett embete i Förenta staterna, må under sin embedstid vara medlem af någotdera huset.

Jag skulle icke hafva gjort mig mödan att yttra mig i denna fråga, om jag icke visste, att det pågår ett bemödande på många håll inom landet att omdana denna Första Kammare derhän, att den skulle kunna göras villig att gå till mötes de rättvisa och billiga fordringar, som landet i många afseenden har på reformer i vårt offentliga lif. Det har icke hittills skett och bemödandena äro ännu i sin början, men de af herrarne, som följt med valen till Första Kammaren under senare åren, hafva kunnat spörja verkan af ett sådant beslut, hvilket likväl kommer att draga lång tid, innan det hinner fullföljas. Säkert är, att en grundlagsförändring i den rigtning, som motionären här föreslagit, skulle hafva gjort denna omdaning mycket hastigare och fullständigare, än den nu kan ske, ty det är icke fråga endast om herrar statsråd utan att alla de höga tjänstemän, som hafva s. k. förtroendeembeten, hvarifrån de af Konungen kunna skiljas utan dom och ransakning, icke äro lämpliga att bekläda platsen såsom svenska folkets ombud. På senare tiden har kanske ännu starkare än förut framträd behöfvat af en sådan föreskrift, då man sett det sätt, hvarpå åtskilliga af dessa höga embetsmän begagnat sin rösträtt i kammaren i mångt och mycket, synnerligen under de två senaste riksdagarne, innevarande år.

Jag vet visserligen, att jag under nuvarande förhållanden icke kan få något annat slut på denna fråga än det, hvartill konstitutionsutskottet kommit, emedan dels den återstående tiden af Riksdagens sammanvaro är för kort, dels kammaren är för glest besatt; men jag har velat till protokollet afgifva detta yttrande, därför att min öfvertygelse är, att denna fråga kommer att under den närmaste framtiden taga sig plats i det allmänna med mycket större styrka och, jag hoppas, med mycket större framgång.

Herr Hallenborg: Då jag, såsom min skyldighet är, nu ämnar yrka bifall till konstitutionsutskottets utlåtande, vill jag endast för några få ögonblick upptaga kammarens tid.

Den förste talaren förebrådde utskottet att icke hafva egnat mer än sju rader åt motiveringen af sitt afstyrkande; men utskottet ansåg verkligen icke någon längre motivering behöfvas, ty i motsats mot den ärade talaren, som påstod att rättvisa och billighet kräfde, att statsråden skulle förlora sin valbarhet till ledamöter af Riksdagens kamrar, likasom att de skulle upphöra att vara ledamöter deraf, då de blefve statsråd, fann utskottet rättvisa och billighet kräfva, att de såsom andra svenska medborgare må kunna inväljas i riksdagen.

Hvad angår, att utskottet ej egnat saken tillräcklig utredning, torde det vara uppenbart, att, när blott en ledamot af kammaren kunnat åstadkomma en så lång utredning, utskottets utredning, för att af talaren anses tillfredsställande, bort vara mycket utförligare; och att

Förslag om grundlagsändringar i syfte att statsrådsledamot ej skulle kunna vara riksdagsman.
(Forts.)

Förslag om grundlagsändringar i syfte att statsrådsledamot ej skulle kunna vara riksdagsman.
(Forts.)

åstadkomma en sådan skulle hafva fordrat längre tid, än utskottet kunnat egna denna motion. För min del hoppas jag, att herrarne äro utskottet tacksamma härför, ty denna motion väcktes först någon af de sista dagarne i juni samt kom till utskottet den 2 juli; och hvar-till skulle det väl hafva tjenat att ytterligare förlänga riksdagen för att kunna för densamma framlägga en redogörelse af förhållandena uti ifrågavarande afseende inom andra länder, då utskottet ändock ansåg, att den föreslagna grundlagsförändringen ej borde vidtagas?

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes förevarande utlåtand

---

Föredrogs å nyo och bifölls statsutskottets den 2 och 3 innevarande juli bordlagda utlåtande n:o 51, rörande aflöningen för vissa hos kamrarne och utskotten vid innevarande riksdag anstälde tjänstemän och vaktbetjente.

Föredrogs å nyo och bifölls sammansatta stats- och bankoutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, i anledning af en utaf advokaten H. S. Krook gjord framställning om uppgörande ackordsviis af hans återstående skuld för ett lån ur den s. k. statslånefonden.

Upplästes och godkändes bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 51, till Konungen, med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning; samt

n:o 52, till fullmäktige i riksbanken, med öfverlemnande af bankoreglementet.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades friherre *Barnekow* under tio dagar från denna dag.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

Herr Casparsson yttrade: Herr grefve och talman! Då jag icke var närvarande vid sammanträdet i lördags, ber jag att få begagna tillfället att på detta sätt tillkännagifva, att jag af flere skäl, och icke minst af principiella skäl, är förhindrad att i morgon deltaga i valet af elektoror för utseende af justitieombudsman och hans suppleant.

Herr Unger, Adolf: Då jag är af samma åsigt som herr Casparsson i detta afseende, får jag tillkännagifva, att jag icke heller kommer att deltaga i detta val.

Kammaren åtskildes kl. 12,30 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 5 juli, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 28 nästlidne juni.

Anmäldes och bordlades Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckt motion om tillägg till kongl. kungörelsen, huru lagfarts- och in-teckningsböcker skola inrättas och föras, den 14 september 1875; samt

n:o 13, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående helgonskyldens utgörande i Lunds stift och Halland.

Upplästes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse n:o 61, till Kongl. Maj:t angående Riksdagens beslut i fråga om Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till förändrad lydelse af 3 § samt 4 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7,30 e. m.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr	Almén, ...	med 30 röster
»	Andersson, F. A., ...	»
»	Bennich	»
»	Björnstjerna	»
friherre	De Geer	»
herr	von Ehrenheim	»
»	Falk, W.	»
»	Forssell, O. H., ...	»
»	Gahn, ...	»
»	Gilljam, ...	»
»	Hallenborg	»
»	von Hedenberg	»
friherre	Leijonhufvud	»
grefve	Lewenhaupt	»
herr	Ljungqvist	»
»	Peyron	»
»	Richter	»
»	Schönbeck	»
grefve	Sparre	»
herr	Spånberg	»
»	von Stockenström	»
»	Stråle, G. H.	»
»	Törnebladh	»
»	Wærn, C. F.	»

Företogs val af sex suppleanter för de valmän, hvilka af kam-maren fått i uppdrag att utse Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för dessa valmän utsedde:

herr	Söderhjelm	med 25 röster
»	Lundin	»
»	Grenholm	»
»	Leffler	»
»	Mankell	»
»	Forssman	24

sedan ordningen mellan de fem förstnämnde blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs å nyo och bifölls statsutskottets den 3 och 4 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 52, angående beräkningen af statsverkets inkomster.

Herr vice talmannen *von Ehrenheim* väckte en motion, n:o 32, om afåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om riksdagens afslutande.

Denna motion hänvisades till kammarens tillfälliga utskott n:o 1.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 53, angående beviljande af anslag till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå;

n:o 54, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående restitution af stämpelafgift till delegarne i sterbhuset efter kabinettskammarherren friherre Carl Otto Silfverschiöld;

n:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder i afseende å förvaltningen af kronans domäner;

n:o 56, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förvärfvande af mark för utvidgning af renbetesfjellen i Jemtlands län;

n:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Örebro stad af kronolägenheten Alnängarne i Örebro län;

n:o 59, i fråga om utsträckning af tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor och af kronotionage, som innehafves under enskild eganderätt; samt

n:o 60, i fråga om ersättning af statsmedel åt egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 11,36 f. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 5 juli, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7,30 e. m.

Anmäldes och bordlades sammansatta stats- och bankoutsrottets memorial n:o 10, med hemställan om anvisande af medel till godtgörelse åt det af utskottet begagnade kanslibiträde; och

bevillningsutskottets betänkande n:o 20, angående tiden för tillämpningen af Riksdagens beslut om åsättande af tull å artiklarne majs och ost.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll af följande lydelse:

År 1887 den 5 juli sammanträdde kamrarnes valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

Herr borgmästaren Eskilander Thomasson ..... 48 röster,

till följd hvaraf herr borgmästaren E. Thomasson blifvit till Riksdagens justitieombudsman utsedd.

År 1887 den 5 juli sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, i fall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

Herr häradshöfdingen Sebastian Oscar Gustaf Bergius 46 röster,
Herr häradshöfdingen Carl Birger Hasselrot ..... 2 röster,

till följd hvaraf herr häradshöfdingen S. O. G. Bergius blifvit till Riksdagens justitieombudsmans efterträdare utsedd.

På framställning af herr greffen och talmannen beslöts, att dessa protokoll skulle läggas till handlingarna, samt att Riksdagens kansli-deputerade skulle genom protokollsutdrag underrättas om förenämnda val med anmodan att låta uppsätta och till kamrarne afgifva förslag

dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels ock till den paragraf derom, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Tillkännagafs, att Kongl. Maj:t genom offentligt anslag låtit bjuda och kalla denna lagtima riksdags samtliga ledamöter att onsdagen den 6 innevarande månad kl. half tre e. m. infinna sig på rikssalen för att der inhemta Kongl. Maj:ts nådiga svar å Riksdagens skrifvelse den 22 sistlidne juni angående af Riksdagen beslutad ändring i riksdagsordningen.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial n:o 53, angående statsregleringen för år 1888.

Justerades två prokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 7,45 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 6 Juli.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7,30 e. m.

Justerades protokollet för den 29 sistlidne juni.

Upplästes och godkändes sammansatta stats- och bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

- n:o 62, angående tilläggsstadgande till instruktionerna för Riksdagens revisorer af statsverket, riksbanken och riksgäldskontoret;
n:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition i fråga om ändringar i förordningen angående en postsparbank för riket den 22 juni 1883;
n:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring i kongl. förordningarna den 26 april 1861, angående en allmän hypoteksbank för riket, m. m.;
n:o 65, angående ändring af hypoteksföreningarnes verksamhet; samt
n:o 66, angående nytt riksdags- och nytt riksbankshus, m. m.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 68, till Konungen, angående stämpelafgiften.

- Upplästes och godkändes Riksdagens kauslis förslag dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:
n:o 69, angående ändrad tid för indelta arméns målskjutningsöfningar;
n:o 70, angående förändrad sätt för utbetalning af pensioner från folkskoleläraryrkes pensionsinrättning; samt
n:o 71, rörande tiden för aflöningsutbetalande till lärarepersonalen vid rikets folkskolor, mindre folkskolor och småskolor;
dels ock till paragrafer i riksdagsbeslutet:
n:o 9, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i 7 kap. samt vissa delar af 10 och 11 kap. strafflagen;
n:o 10, angående behörighet för qvinna att väljas till ledamot af fattigvårdsstyrelse och skolråd;
n:o 11, angående rätt för annexförsamling att för kyrkobyggnad taga virke å prestebolets skog;
n:o 12, angående ändring i 17 kap. 12 § handelsbalken;
n:o 13, angående de i § 63 regeringsformen föreskrifna kreditivsummor;
n:o 14, angående hvilande grundlagsändringsförslag;
n:o 15, rörande ändrad lydelse af § 17 i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875;
n:o 16, angående ändrad lydelse af § 31 mom. 2 i förordningen om fattigvården den 9 juni 1871;
n:o 17, om ändrad lydelse af § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862;
n:o 18, rörande förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i kongl. förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874; samt
n:o 19, angående bankovinsten.

Herr grefven och talmannen yttrade att som två af de på föredragningslistan förekommande utlåtandena, nemligen statsutskottets memorial n:o 53 och bevillningsutskottets betänkande n:o 20, ännu icke blifvit i tryck utdelade till kammarens ledamöter, herr grefven och talmannen ansåge sig böra uppskjuta föredragningen af de på listan upptagna ärendena till aftonsammanträdet.

Till åttlydnad af Kongl. Maj:ts nådiga kallelse afgingo herr grefven och talmannen samt kammarens ledamöter kl. 2,20 e. m. till rikssalen, der äfven Andra Kammaren infann sig. Sedan herr statsrådet och t. f. chefen för civildepartementet Richert uppläst Kongl. Maj:ts nådiga förordnande för hans excellens herr statsministern Themptander att å Kongl. Maj:ts vägnar på rikssalen meddela Riksdagen Kongl. Maj:ts svar på Riksdagens skrifvelse den 22 sistlidne juni, angående af Riksdagen beslutad ändring i riksdagsordningen, blef det nådiga svaret af hans excellens herr statsministern uppläst; hvarefter ceremonien å rikssalen afslutades och Första Kammaren enligt beslut, fattadt före aftågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 2,35 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 6 juli, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7,30 e. m.

Föredrogs och bifölls statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 53 angående statsregleringen för år 1888.

Föredrogs och bifölls sammansatta stats- och bankoutskottets sistlidne dag bordlagda memorial n:o 10, med hemställan om anvisande af medel till godtgörelse åt det af utskottet begagnade kanslibiträde.

Angående
tiden för till-
lämpning af
Riksdagens
beslut om tull
å artiklarne
majs och ost.

Föredrogs bevillningsutskottets under gårdagen bordlagda betän-
kande n:o 20, angående tiden för tillämpningen af Riksdagens be-
slut om åsättande af tull å artiklarne majs och ost.

Herr vice talmannen: Mot utskottets nu föredragna betän-
kande nödgas jag göra några erinringar.

Utskottet säger, att förslaget är i enlighet med hvad tillförene,
bland annat vid 1871 och 1886 årens riksdagar, egt rum. Jag har
förgäfvets i 1871 års Riksdags bevillningsutskotts betänkande eftersökt
något dylikt prejudikat, men då tiden varit mycket kort, kan det vara
möjligt, att det i alla fall finnes.

Med prejudikatet från 1886 års riksdag förhåller det sig så, att
utskottet föreslog, att, om de då af utskottet förordade tullarne å råg
och andra spannmålssorter blefve Riksdagens beslut, skulle de jemväl
utgå såsom tilläggsafgifter för det löpande året; men som Riksdagen
afslog de föreslagna tullarne, kom Riksdagen naturligen icke i tillfälle
att fatta beslut om deras utgående såsom tilläggsafgifter.

Ett annat fall kan jag berätta, som utskottet icke meddelat. Vid
1880 års riksdag beslöts tull å majs och ost äfvensom några inregi-
streringsafgifter på andra artiklar, men det ifrågasattes icke då, att nå-
gon af dessa afgifter skulle utgå under det löpande året. Vid 1885
års riksdag beslöts tull på frukter och blommor, utan att det ifråga-
sattes, att denna tull heller skulle utgå under det löpande året. Der-
emot är det verkligen så, att, då Riksdagen beslutit finanstullar, d.
v. s. då Riksdagen höjt tullen på sådana artiklar, som utgöra kassa-
artiklar, såsom till exempel då Riksdagen år 1867 höjde tullen på kaffe,
socker och om jag icke missminner mig på tobak, beslöt Riksdagen,
att dessa afgifter jemväl under det löpande året skulle utgå såsom
tilläggsafgifter af det lätt begripliga skälet, att statskassan i annan
händelse skulle gå miste om en betydlig del af den beräknade inkom-
sten till följd af en under året högst betydligt ökad införsel af dessa
ämnen. Hvad nu ifrågavarande tvenne tullar beträffar, så lära de väl
icke gerna kunna betraktas såsom finanstullar. Statsregleringen, som
nyligen godkänts, visar ett synnerligt godt resultat, och behof af ökade
inkomster har nu icke förefunnits. Men beträffande majstullen skall
jag dessutom bedja att få nämna, att den af Riksdagen beslutade
tullen af 2 öre per kilogram utan tvifvel komme att verka alldeles
såsom ett förbud mot införsel af denna vara, hvartill det af den be-
slutande majoriteten också lär hafva varit afsedt.

Erfarenheten har nemligen visat, att den tull af 1 $\frac{1}{2}$ öre per kilogram,
som beslöts vid 1880 års riksdag, nedsatte importen, hvilken förut under
de närmast föregående åren vexlat mellan 3 $\frac{1}{2}$ och 40 millioner
kilogram, för 1881 till 1 $\frac{1}{2}$ million kilogram, och för 1882 till 1,800,000
kilogram, hvarefter, sedan Riksdagen afskaffat tullen vid 1882 års riks-
dag, importen under år 1883 steg till nära 6 millioner, 1884 till 11
millioner, 1885 till 27 millioner och 1886 till 11 millioner kilogram.
Med denna erfarenhet för ögonen af verkningarne af en tullsats af
1 $\frac{1}{2}$ öre per kilogram, lär det vara uppenbart, att en tull af 2 öre
kommer att verka nästan alldeles såsom ett införsel förbud. Jag ber

att i förbigående äfven få nämna, att då fyra skyddstullsvänner inom tullkomitéen i eu betänkandet bifogad reservation tillstyrkte tull på majs, ansågo de sig böra stanna vid en tullsats af ett öre per kilogram, emedan en tullsats af 1 $\frac{1}{2}$ öre skulle vara för hög.

Nu är det gifvet, att från den tullskyddsvänliga synpunkten skälet för åsättande af tull å majs är att bereda fördelar åt vissa industrier och att det från denna synpunkt skall vara önskvärdt att ju förr dess hellre bereda detta skydd; men det förefaller dock vara skäl att något tänka på dem, hvilka vare sig för kreatursgödning eller bräuvinsbränning grundat affärer på import och begagnande af majs. Det förefaller såsom om det icke skulle vara obilligt att för sådana näringar, som i alla fall äro löfliga, medgifva åtminstone ett halft års anstånd för att reglera sig efter de nya förhållandena. Jag har ansett mig icke kunna underlåta att göra denna erinran, men jag har icke något yrkande att göra.

Herr Dahl: Då den föregående talaren icke gjort något yrkande, skulle jag kunna afstå från att ytterligare upptaga kammarens tid genom framställningar i frågan; några ord torde dock tillåtas mig uttala, till en början med afseende på den omständigheten, som af den föregående talaren påpekades, att utskottet åberopat exempel, som vore gifna vid 1871 och 1886 års riksdagar. Det var nemligen icke utskottets mening att dervid göra någon annan erinran än att då från utskottets sida gjordes likuande hemställan, grundad på enahanda skal, och att utskottet därför icke ansett sig nu böra tillbakavisa en sådan hemställan som den i fråga varande. Jag vill derjemte nämna att, ehuru jag för min del ej gillat eller med min röst kunnat understödja ett beslut från Riksdagens sida om att med afgift belägga en sådan artikel som majs, jag likväl icke i utskottet velat motsätta mig förslaget om en hemställan till Riksdagen i angifna syftet. Jag trodde mig bestämdt veta att förslaget skulle erhålla starka sympatier och ofelbar framgång inom Andra Kammaren, och efter hvad jag erfarit har det äfven nyss blifvit der godkändt utan ringaste invändning, vid hvilket förhållande utsigten till en gemensam omröstning i frågan var föga lofvande.

Äfven andra omständigheter att här vid lag beakta tror jag mig kunna påpeka. Det är en känd sak att ställningen för större delen af jordbrukarne är mycket svår; det är ett faktum som icke kan förnekas. De senare veckornas väderlek har äfven för vårsåden varit ogynsam och ytterligare ökat den rådande nedslagenheten. I vissa trakter af landet, der potatisodlingen utgör en väsentlig del af jordbruket, har man väntat sig en sådan åtgärd som denna, och jag tror att den skulle helsas med tillfredsställelse, emedan man derigenom kunde erhålla utsigt att få sälja sina produkter till någorlunda tillfredsställande pris, och betrycket derigenom möjligen i någon mån komme att lindras.

Af dessa skäl anser jag det vara välbetänt, om Första Kammaren godkände föreliggande hemställan, och jag tager mig därför frihet att dertill yrka bifall.

Angående tiden för tillämpning af Riksdagens beslut om tull å artiklarne majs och ost.
(Forts.)

*Angående
tiden för till-
lämpning af
Riksdagens
beslut om tull
å artiklarne
majs och ost.
(Forts.)*

Herr Waern, Carl Fredrik: Jag kan för min del icke annat finna, än att de af herr vice talmannen anförda grunder äro fullt giltiga. Visserligen är det sant, att jordbruket är stort betryck i vissa delar af det östliga och sydöstliga Sverige, der man äfven väntar sig stora fördelar af den föreslagna majstullen eller importförbudet, såsom jag fruktar, att det i sjelfva verket är. Men för det vestligare Sverige, i Skaraborgs och Ellsborgs län t. ex., der man, såsom jag tror, dels idkar bränvinsbränning grundad på tillgång af majs, dels inrättat sin hushållning för öfrigt, t. ex., i afseende på uppfödning af svin, med förbrukning af denna vara, tror jag den föreslagna åtgärden kommer att vara ett mycket ovälkommet ingripande i den enskilda ekonomien, då man helt tvärt omöjliggör användningen af ett billigt och lämpligt råämne. Det är i allmänhet en god regel, när tullar höjas, att vidtaga förändringen genast och på det sättet förekomma all oberättigad vinst på statsverkets bekostnad, men detta förutsätter, att varan i fråga är en handelsvara. Här är det deremot fråga om en förbrukningsvara, och jag trotsar någon att med något sken af sannolikhet kunna påstå, att bränvinet kommer att stiga i pris, derför att majsens användning vid bränningen förbjudes.

Bränvinet kommer att bibehålla sitt pris, det kommer endast att ställa sig kostsammare i tillverkningen för den, som grundat densamma på tillgång af majs. Jag tror derför att det i detta fall vore origtigt att genast tillämpa majsförbudet och yrkar afslag på utskottets hemställan.

Herr Falk, Wilhelm: För min del anser jag, då nu tullen en gång är beslutad, det vara af allt skäl att se till, att den genast blir tillämpad. Ett uppskof skulle egentligen blott åstadkomma spekulation i denna vara, hvilket icke blefve nyttigt för landet. Jag yrkar derför bifall till utskottets hemställan, i synnerhet som jag hör, att den redan är bifallen i Andra Kammaren. I motsatt fall skulle derigenom blott förorsakas en gemensam omröstning, och de, som ifrå för uppskof, skulle icke vinna något dermed.

Herr Dickson: Jag hade icke tänkt begära ordet, men, då man här yrkat afslag, känner jag mig manad att i korthet förorda bifall. Jag har visserligen vid den gemensamma omröstningen och förut varit mot tull på majs och är det fortfarande, men sedan Riksdagen uttalat sig för denna tullbeläggning, så finner jag verkligen kouseqvensen fordra, att beslutet tillämpas så fort som möjligt och detta hufvudsakligen på det skäl, som af den siste talaren anfördes för att derigenom förekomma en spekulation, som under senare delen af året skulle öfersvämma landet med denna vara, hvilket skulle hafva till följd, att man icke under ett helt års tid finge erfara de med tullen afsedda nyttiga verkningarne för landet; jag får således yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet

i förevarande memorial hemställt och sedan på afslag derå; hvarefter propositionen på bifall till utskottets hemställan förnyades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogos och biföllos Första Kammarrens tillfälliga utskotts under gårdagen bordlagda utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckt motion om tillägg till kongl. kungörelsen, huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras, den 14 september 1875; samt

n:o 13, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående helgonskyldens utgörande i Lunds stift och Halland.

Anmälades och bordlades Första Kammarrens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 14, i anledning af väckt motion angående underdånig hemställan till Kongl. Maj:t om riksdagens afslutande.

Justerades åtta protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammarren åtskildes klockan 8 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 7 juli.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 30 sistlidne juni.

Anmälades och bordlades:
statsutskottets memorial, n:o 54, med förslag till återstående stadganden i det nya reglementet för riksgäldskontoret; och
bevillningsutskottets betänkande n:o 21, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

Herr greffen och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7,30 e. m.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts under gårdagen å rikssalen afgifna svar i anledning af en utaf innevarande Riksdag antagen grundlagsändring; och skulle detsamma innehåll meddelas Riksdagens kanslideputerade för att iakttagas vid riksdagsbeslutets uppsättande.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 67, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till ny förordning angående villkoren för tillverkning af bränvin.

Föredrogs och bifölls Första Kammarens tillfälliga utskotts under gårdagen bordlagda utlåtande, n:o 14, i anledning af väckt motion angående underdånig hemställan till Kongl. Maj:t om riksdagens afslutande;

och skulle jemlikt stadgandet i 3 mom. af 63 § riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag
dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 72, angående val af justitieombudsman och suppleant för
honom;

n:o 75, angående undervisnings-, examens- och studieväsendet vid
universiteten och Karoliiska mediko-kirurgiska institutet; samt

n:o 76, angående tillägg till kongl. kungörelsen, huru lagfarts-
och in-teckningsböcker skola inrättas och föras, den 14 september 1875;
dels till Riksdagens förordnanden:

n:o 73, för borgmästaren m. m. Eskilander Thomasson att vara
Riksdagens justitieombudsman; och

n:o 74, för häradshöfdingen m. m. Sebastian Oskar Gustaf Ber-
gius att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant;

dels ock till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 20, rörande lag om skiljemän och lag angående förändrad
lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 augusti 1877;

n:o 21, angående ändring af § 33 riksdagsordningen;

n:o 22, angående bevilningsafgifter för särskilda förmåner och
rättigheter;

n:o 23, angående villkoren för försäljning af bränvin;

n:o 24, angående reglemente för riksbankens styrelse och för-
valtning;

n:o 25, i fråga om Kongl. Maj:ts proposition med förslag till för-
ändrad lydelse af 3 § samt 4 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen;

n:o 26, angående hvilande grundlagsändringsförslag;

n:o 27, angående statsregleringen; och

n:o 28, angående statsregleringen.

Kammaren åtskildes kl. 1,20 e. m

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 7 juli, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7,30 e. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Anmälades och bordlades statsutskottets nedannämnda memorial:
n:o 55, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret; och
n:o 56, angående den nya riksstaten.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:
n:o 27, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel;
n:o 28, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel;
n:o 29, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel;
n:o 30, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel;
n:o 31, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel;
n:o 32, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel;
n:o 57, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplösning af det nu bestående rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag m. m.;
n:o 77, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upprättande af ett kompani volontärer vid Norrbottens fältjägarecorps;
n:o 78, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående fortsättande under år 1888 af arbeten på nya kasernetablissemment för Svea lifgarde ock Andra lifgardet m. m.; samt
n:o 81, angående beräkningen af statsverkets inkomster.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 79, till Konungen, angående tullbevillningen.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag; hvarefter kammarerou åtskildes kl. 7,38 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 8 juli.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 1 i denna månad.

Föredrogos och biföllos statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial:

n:o 54, med förslag till återstående stadganden i det nya reglementet för riksgäldskontoret;

n:o 55, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 56, angående den nya riksstaten.

Föredrogs och bifölls bevillningsutskottets nästlidne dag bordlagda betänkande, n:o 21, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7,30 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för gårdagen och två protokollsutdrag för denna dag.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 82, till Konungen, angående riksdagens afslutande.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 83, angående upprättadt nytt reglemente för riksgäldskontoret;

n:o 84, angående afsättning till fonden för nytt riksdagshus, till inlösen af skattefrälseräntor m. m. och till förstärkande af statsverkets

kassaförlagsfond, samt angående sättet för anskaffande och bestridande af vissa anslagsbelopp; äfvensom
n:o 85, med ny riksstat.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 80, till Konungen, angående bevilning af fast egendom samt af inkomst.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

- n:o 29, angående statsregleringen;
- n:o 30, angående anslag till jernvägar;
- n:o 31, angående förlängning af den mellan de förenade rikena och Spanien den 15 mars 1883 afslutade handelstraktat;
- n:o 32, angående befrielse i visst fall för sterbhusdelegare, hvilka fast egendom genom arf eller giftorätt tillfallit, från skyldighet att vid lagfart å fånget för hvarje lott lösa särskildt protokollsutdrag och särskildt lagfartsbevis;
- n:o 33, angående ändrade bestämmelser rörande varors kringförande till försäljning;
- n:o 34, angående föreskrifter rörande fullföljande af talan i vissa uti konkursmål förekommande frågor;
- n:o 35, angående disposition af besparingarna å hufvudtitlarne;
- n:o 36, angående beräkningen af riksgäldskontorets inkomster och utgifter;
- n:o 37, angående afsättning till fonden för nytt riksdagshus;
- n:o 38, angående inlösen af skattefrälseräntor m. m.
- n:o 39, angående förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond;
- n:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny förordning angående villkoren för tillverkning af bränvin;
- n:o 41, angående stämpelafgiften;
- n:o 42, angående val af justitieombudsman och hans suppleant;
- n:o 43, angående tullbevillningen;
- n:o 44, angående bevilning af fast egendom samt af inkomst;
- n:o 45, angående åtskilliga på grund af § 89 regeringsformen väckta frågor; och
- n:o 46, angående betäckande af brist i den beräknade kostnaden för tornbyggnaden å Linköpings domkyrka.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter kammaren åtskildes kl. 1,25 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 8 juli, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7,30 e. m.

Tillkännagafs, att Kongl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla Riksdagens samtliga ledamöter att lördagen den 9 innevarande månad, efter förrättad gudstjenst, sig å rikssalen infinna, för att enligt 36 § riksdagsordningen af Kongl. Maj:t i nåder hemförlovas.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 47, angående statsregleringen; och
n:o 48, angående riksdagens afslutande.

Justerades ett protokollsutdrag för gårdagen och ett protokollsutdrag för denna dag; hvarefter kammaren åtskildes kl. 7,38 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 9 juli.

Kammaren sammanträdde kl. 10,30 f. m.

Justerades protokollet för den 2 i denna månad.

Herr greffen och talmannen samt kammarens ledamöter afgingo kl. 10,53 f. m. till storkyrkan, der riksdagspredikan hölls af kyrko-

herden i Katarina församling C. A. E. Landquist. Efter gudstjenstens slut begaf kammaren sig till rikssalen, der jemväl Andra Kammaren infann sig. Sedan herr statsrådet och chefen för civildepartementet von Krusenstjerna uppläst Kongl. Maj:ts nådiga förordnande för hans excellens herr statsministern Themptander att å Kongl. Maj:ts vägnar avsluta riksdagen, samt herrar talmännen, hvar för sig, framfört kamrarnes undersåtliga välönskningar, och riksdagsbeslutet blifvit af herr statsrådet och chefen för civildepartementet uppläst, förklarade, å Kongl. Maj:ts vägnar, hans excellens herr statsministern den nu församlade lagtima riksdagen vara avslutad.

Efter det kammarens ledamöter återkommit till samlingsrummet och der intagit sina platser, uppstod grefve Lagerbjelke från talmansstolen och yttrade: Mine herrar! Innan vi nu gå att åtskiljas, tillåten mig, mine herrar, att till eder frambära en vördnadsfull afskedshelsing, i förening med upprigtig önskan, att de strider, som här utkämpats, måtte i sina följder lända till det allmännas båtnad. Vägarne kunna vara skilda, men ett och detsamma är för oss alla det stora slutliga målet: Fäderneslandets bästa; likasom jag förvisso vet att jag blott gifver ord åt hvad hvar och en bland oss djupt känner, då jag avslutar våra förhandlingar med den från hjertat gående önskan: Gud bevaré Konung och fädernesland!

Herr Wærn, Carl Fredrik, besvarade detta tal i följande ordalag: Herr grefve och landshöfding! Om några få månader har ett fjerdedels sekel förflutit från den dag, då ni första gången fattade ordförändeklubban i den riksförsamling ni tillhörde, och endast er under några år iråkade sjuklighet har förhindrat, att den icke hvarje riksdag der sedan blifvit anförtrodd åt edra händer. Detta ständiga uppreparande af ett så ärofult uppdrag bevisar icke blott Konungens utan ock kammarens förtroende och det bevisar mera. Det bevisar skicklighet och pligttrohet i uppdragets fullgörande. Det bevisar mångsidig kunskap om förekommande ärenden, snabb uppfattning af olika förslag, opartiskhet i deras behandling, lugn och karaktersfasthet vid alla uppkommande svårigheter.

Det är med den djupa högaktning, dessa edra egenskaper föranleda, Första Kammaren nu tackar er för den möda ni under denna riksdag haft. Den tackar er ock hjertligt för den välvilja, ni visat alla dess ledamöter, och anhåller att blifva i er vänliga hägkomst bevarad.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 12,10 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.